

Votre Programme Matmidim – Chiour BETH

Semaine du 12 au 16 mars 2023

Souguia n° 86

ת"סד

Matmidim

Programme d'étude Mondial

Sujet de la semaine :

Pessah

Vente du Hamets (1)

Peut-on s'appuyer sur la vente du Hamets a priori ?

Le Minhag de vendre le Hamets à un non-juif afin de s'acquitter de Bal Yiré ou Bal Yimatsé, est un Minhag répandu et accepté qui s'appuie sur une Tossefta. Cependant il y a lieu de savoir si cette permission s'appliquerait aussi dans les cas où il y a une ruse comme par exemple si l'on sait pertinemment que le Goy ne touchera pas au Hamets et le rendra intact après Pessah. Nous devons aussi dans cette première partie vérifier si cette vente est permise a priori ou bien si ce n'est que dans les cas de force majeure ou de grandes pertes (comme c'est le cas pour des supermarchés). De même, vendre sa maison entière pour éviter de faire la Bedikat Hamets et le Biour peut-il se justifier ?

Bon Limoud sur Matmidim !

Tephila avant le Limoud

יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו, שלא יארע דבר תקלה על ידי, ולא אכשל בדבר הלכה, וישמחו בי חברי, שלא אמר על טמא טהור ולא על טהור טמא, ולא על מתר אסור ולא על אסור מתר, ולא יפשו חברי בדבר הלכה ואשמח בהם. כי יי יתן חכמה מפיו דעת ותרונה. גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך

Tephila après le Limoud

מודה אני לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, ששמת חלקי מיושבי בית המדרש. ולא שמת חלקי מיושבי קרנות. שאני משכים והם משכימים. אני משכים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים. אני עמל והם עמלים. אני עמל ומקבל שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר. אני רץ והם רצים. אני רץ לחיי העולם הבא, והם רצים לבאר שחת. שנגמר ואתה אלהים תורדם לבאר שחת. אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם, ואני אבטח בך

Programme du dimanche

L'étude aujourd'hui est dédiée à la réfoua chéléma de

Chimon ben Juliette et Juliette bat Marcelle

1. La source de la permission de vendre son Hamets

משנה מסכת פסחים פרק ב משנה א

כל שעה שמותר לאכול מאכיל לבהמה לחיה ולעופות ומוכרו לנכרי ומותר בהנאתו [...]

אור לארבעה עשר פרק ראשון פסחים כא.

ומוכרו לנכרי: פשיטא לאפוקי מהאי תנא
דרתניא ב"ש אומרים לא ימכור אדם חמצו
לנכרי אא"כ יודע בו שיכלה קודם פסח וב"ה
אומרים יכל שעה שמותר לאכול מותר למכור

מזנעא לה ואלא עבר עליה צדל יראה: ולא אדעסיה. לצטלווי: קודם.
שיצוא הפסח דקסברי מזנעא עליו לצערו מן העולם ולא שיהא קיים:

שם הלכה יב

ישראל וגוי שהיו באין בספינה וחמץ ביד ישראל הרי זה מוכרו לנכרי ונותנו במתנה וחוזר ולוקח ממנו לאחר הפסח ובלבד שיתנו לו במתנה גמורה

שם הלכה יג

רשיי ישראל שיאמר לנכרי עד שאתה לוקח במנה קח במאתים שמא אצטרך ואבוא ואקח ממך אחר הפסח

שם הלכה ז

אומר הוא ישראל לגוי עד שאתה לוקח במנה בוא וקח במאתים, עד שאתה לוקח מגוי בוא וקח מישראל שמא אצרך ואקח ממך אחר הפסח, אבל לא ימכור לו ולא יתן לו על תנאי, ואם עשה כן הרי זה עובר על בל יראה ובל ימצא.

רמב"ם הלכות חמץ ומצה פרק ד הלכה ו

ישראל וגוי שהיו באין בספינה והיה חמץ ביד ישראל והגיעה שעה חמישית הרי זה מוכרו לגוי או נותנו לו במתנה וחוזר ולוקחו ממנו אחר הפסח, ובלבד שיתגנו לו מתנה גמורה.

תפארת שמואל מסכת פסחים פרק ב סימן ד אות א

שמא אצטרך ואקח ממך אחר הפסח. כך פירושו תקח הרבה ממני שמא אצטרך לחזור ולקנות ממך ואתן לך ריוח ולכן קנה הרבה:

2. Vente basée sur la ruse

Quelle ruse doit-elle être évitée selon les Richonim ?

ספר הלכות גדולות סימן יא - הלכות פסח פרק כל שעה עמוד קעז

(תוספתא פ"ב, ירושלמי פ"ב ה"ב) ישראל וגוי שהיו באין בספינה והיה חמץ ביד ישראל, הרי זה מוכרו לנכרי או נותנו לו במתנה, וחוזר ולוקח ממנו אחר הפסח, ובלבד שלא יערים. ורשאי ישראל שיאמר לגוי עד שאתה לוקח במנה קח במאתים, שמא אצטרך ואבוא ואקח ממך אחר הפסח.

חידושי הריטב"א מסכת פסחים דף כא עמוד א

ומוכר לנכרי. כתב הרי"ט ז"ל הוא הדין ליתנו אלא דמילתא אגב אורחיה קמ"ל דאסור ליתן לגוי מתנת חנם, וכן הדין בשפיקירו כראוי דודאי אינו עובר עליו אבל חייב להוציאו מרשותו [מדרבנן, וכל שזכו בו הגוים קודם זמן איסורו ודאי מותר הוא לאחר הפסח כחמץ של נכרי והכי איתא בתוספתא (פ"ב ה"ו), ושם אמרו (ה"ז) שרשאי לומר לגוי עד שאתה לוקח במאה קח במאתים שמא אצטרך ואקח ממך אחר הפסח ובלבד שלא יערים, אבל אם

הערים והוא רגיל לעשות כן בכל שנים למכור לגוי קודם הפסח וליטול לאחר הפסח קנסינן ליה והוא אסור לו ולכל ישראל לאחר הפסח, שעשאוהו כאילו הוא חמץ של ישראל המופקד ברשות גוי שהוא אסור לאחר הפסח ואף זה לפקדון נתכוין אלא שהערים, וכן הוא בירושלמי (ה"ב), ע"כ.

Les mots du jour à apprendre :

Pour exclure	לְאַפּוּקִי
Seulement	בְּלִבְד
Ruse	הַעֲרָמָה

Programme du lundi

*L'étude aujourd'hui est dédiée à la réfoua chéléma de
Chimon ben Juliette et Juliette bat Marcelle*

תרומת הדשן סימן קכ

שאלה: מי שיש בידו עיני חמץ סמוך לפסח, וקשה עליו לבערם ורוצה לתתם לנכרי חוץ לבית במתנה גמורה. ואותו נכרי הישראל מכירו ויודע בו שלא יגע בהן כלל, אלא ישמרם לו עד לאחר הפסח ויחזור ויתנה לו. שרי כה"ג או לאו?

תשובה: יראה דשרי, רק שיתנם לו במתנה גמורה בלי שום תנאי, או שימכרם לו מכירה גמורה בדבר מועט. וראייה מפ"ב דגיטין /דף כ ע"ב/ דפריך והא בעיא ספר מקנה וליכא; ופרש"י ע"כ אפילו בדבר שאין בדעתו של נותן שיעכבנו המקבל אלא יחזירנו לו בודאי איקרי שפיר מתנה. ואסיק התם דאפילו אשה ידעה לאקנויי בכה"ג, ולא אמרינן דלא מכוונה אלא לשאלה בעלמא. ושרינן גט אשה ע"י מתנה כה"ג התם, ואף על גב דאי לא הוי מתנה לא הוי גט, ולא חיישינן לחומרא דאשת איש, וה"ה לגבי חמץ. ואין לחלק דשאני התם לגבי גט דמהני ביה מתנה ע"מ להחזיר, מהני נמי מתנה כה"ג, אבל לגבי חמץ דלא מהני ע"מ להחזיר, משום חומרא דחמץ כדאייתא בהגה"ה במיימון בהלכות שבת, לא מהני נמי מתנה כה"ג. וכיון דהך חומרא גופא דע"מ להחזיר ע"כ חומרא יתירה לגבי חמץ, דמסקינן פ"ק דקידושין /דף ו ע"ב/ דבכל דבר מע"מ =מתנה על מנת= להחזיר שמיה מתנה, בר מקדושי אשה משום דאשה לא מקנייה בחליפין. וא"כ די בחומרה זו לעניין חמץ, ולא להוסיף עליה לדמות מילתא אחרית.

Comment le Beit Yossef comprend Rabbenou Yerouham ? Pensez-vous qu'il y a une Mahloket entre les Richonim sur Ha'arama ?

בית יוסף אורח חיים סימן תמח אות ג - ד ד"ה ושל ישראל

רבינו ירוחם (נ"ה ח"ה מו.) כתב על תוספתא זו בשם בה"ג (הל" פסח כט ע"ג) ובלבד שלא יערים ואיני מבין דבריו דהא שרי ליתנו לגוי במתנה ולחזור וללקחו אחר הפסח ואין לך הערמה גדולה מזו ואפילו הכי שריא מאחר שמוציאו מרשותו לגמרי **ואפשר דשלא יערים דקאמר היינו לומר שלא ימכור לו ולא יתן לו על תנאי:** וכתוב בתרומת הדשן (ח"א) סימן ק"כ מי שיש בידו עיני חמץ ורוצה לתתם לגוי חוץ לבית במתנה גמורה ואותו גוי הישראל מכירו ויודע בו שלא יגע (בו) [בהם] הגוי כלל אלא ישמרם לו עד לאחר הפסח ויחזור ויתנם לו יראה דשרי רק שיתנם לו במתנה גמורה בלי שום תנאי או שימכרם לו מכירה גמורה בדבר מועט אבל מתנה על מנת להחזיר לא מהני משום חומרא דחמץ כדאייתא בהגהות מיימון בהלכות שבת (פ"ו אות ב) [...]

Les mots du jour à apprendre :

Dehors, sauf	חוץ
Condition	תנאי
Terminé, complet	גמור

Programme du mardi

*L'étude aujourd'hui est dédiée à la réfoua chéléma de
Chimon ben Juliette et Juliette bat Marcelle*

Quelles sont les conclusions du Hatam Sofer pour permettre une vente avec Haarama ?

שו"ת חתם סופר חלק א (אורח חיים) סימן קיג

וז"ל תוספתא דמייתי ב"י סי' תמ"ח, ישראל ונכרי בספינה וחמץ ביד ישראל הר"ז מוכר לנכרי או נותנו לו במתנה וחוזר ולוקח ממנו אחר הפסח. וכתב עליו בה"ג ובלבד שלא יערים. וכתב רי"ו ואינו מבין דברי בה"ג, דהא שרי ליתנו לגוי במתנה ונחזור וללקחו אחר הפסח ואין לך הערמה גדולה מזו ואפ"ה שרי מאחר שהוציאו מרשותו לגמרי, ואפשר דשלא יערים דקאמר היינו שלא ליתנו לו על תנאי, עכ"ל. כוונתו מבואר, דהערמת מכירה זו היא היתר גמור מן התורה בלי שום פקפוק שהוא מוכר מכירה גמורה באחד מהקנינים שהגוי קונה, אף על פי ששניהם יודעים שרוצים בחזרת החמץ לאחר הפסח, מ"מ השתא מוכר הוא ויכול הלוקח למכרו ולאוכלו להקדישו להאבידו מבלי מוחה, אלא שהוא אוהבו ואינו עושה כן ומשמרו עד לאחר הפסח וחוזר ומכרו לישראל היתר גמור הוא בלי פקפוק, ואחריות החמץ כל ימי הפסח על הגוי, ואפילו בפירוש יכול לומר להגוי אם נשאר החמץ בידך עד אחר הפסח ותרצה למוכרו אז קרוב לודאי שאקחנו ממך במקח השוה. וכתב רמב"ם בפירוש המשנה ר"פ כיצד מערימין [תמורה פ"ה מ"א] כל הערמה של היתר ומרמה של איסור ע"ש, ויש מקומות שאסרו חכמים להערים להפקיע איסור דאורייתא כדי שלא יפרצו ואם עבר והערים איסור דאורייתא אין כאן אלא איסור דרבנן, ובמעשר שני מצוה להערים משום דכתיב בפדיונו ברכה כמ"ש בירושלמי והוא במתני' דהי' עומד על הגורן [מע"ש פ"ד מ"ה] וכאן בחמץ היתרו הערמה להדיא, וע"כ היה קשה לרבינו ירוחם מה ובלבד שלא יערים דקאמר בה"ג הרי הערים והערים והתירו חכמים הואיל ויצא מרשותו של ישראל לגמרי, רוצה לומר מרשותו וכוחו ע"י קנין גמור וקנאו הגוי מן התורה, דהאי רשותו אינו רוצה לומר ביתו כי בספינה הם יושבים, אלא מרשותו וכחו היינו שמכרו, וא"כ מאי ובלבד שלא יערים דקאמר, ותירץ שלא יתנה עמו בהדיא קאמר. והנה אם התנה עמו בהדיא גם בזה יש ב' דרכים, א' שאומר לו ותחזירו לי אחר הפסח זה עובר על בל יראה ובל ימצא, אך אם אומר על מנת שתחזירו לי ה"ז מכירה גמורה לחלוטין אלא שצריך לקיים תנאו, ויש ביד ישראל למחול התנאי וה"ז מכור לעולם ואם נמי אינו מוחל התנאי מ"מ מכירה ומתנה גמורה הוא ומקיים תנאו ואזיל, ואף על גב דכל ימי הפסח המכירה תלוי ועומד בקיום התנאי, מ"מ כיון שאין הדבר תלוי ביד ישראל אלא ברצון הגוי אם לקיים תנאו או לא, הרי זה מכירה גמורה מן התורה אלא ערמה זו אסורה מדרבנן משום חומרא דחמץ, כ"כ רדב"ז ומביאו מג"א סימן תמ"ח סק"ה, והוא ברדב"ז ח"א ר"מ ובמג"א בטעות נרשם:

ועפ"י"ז נהגו בכל תפוצות ישראל למכור החמץ לנכרי המכירו ומחזירו אחר הפסח, אך ימכרו כדינו היינו בנתינת כסף ומשיכה לביתו ממש והאחריות על הלוקח, ושוב אח"כ יכול הישראל לקבל עליו אחריות חמצו של גוי בביתו של גוי ושפיר דמי, אך תחלה ימכרנה שיהיה מכירה גמורה שהאחריות על הגוי וגם ישום החמץ בדמי שוויו שלא

יהא אונאה בבטול מקח, ואם א"א להוציא החמץ מביתו של ישראל הרי משכיר לגוי חדרו על ט' או יו"ד ימים ומוכר החמץ אגב שכירות קרקע בשטר שגוי קנה קרקע בשטרא, ובפפד"מ הדפיס מ"ו הגאון בהפלא"ה זצ"ל נוסח שטר בלה"ק, ואחריו מ"ו מו"ה הגאון נתן אדלער כ"ץ זצ"ל בשינוי והוא נדפס בס' קונטרס הסמ"ע, ואני תקנתי השטר בלשון אשכנז ובדפוס ע"י ר' בער פרענק בסדר הגדה בווען, וב"ד צדק דפראג תקינו קצת בנוסח אחר ונדפס בהגדה דפראג, וכל אפין שווין המכירה גמורה היא וכל המפקפק ראוי לגערה:

וראיתי שנשתבשו אנשי ק"ק טעלקע וסברו כיון שהחמץ מעורב יותר מכדי אכילת פרס הוא דרבנן וע"כ מותר להערים, ושיבוש הוא בידם, דאי ההערמה במכירה אסורה באיסור דאורייתא לא הועילו כלום, וטעו בדינם, דנהי היכא דליכא בכדי אכילת פרס ליכא כרת, מ"מ כל דליכא ס' איכא איסור דאורייתא או לאו או עשה ותליא בפלוגתת ר"ת והר"י דאורליינש בתוס' פ' ג"ה [חולין צ"ט ע"א], וכיון דאיכא באכילתו איסור דאורייתא עכ"פ שוב איכא בשהיותו לאו דבל יראה דהרי איכא בכלי זה כזית חמץ שלא נתבטל, וכ"כ מג"א רס"י תמ"ב דבמין במינו דבטל לגמרי מן התורה ליכא בשהיותו איסור דאורייתא אבל בשאינו מינו טעם כעיקר דאורייתא ולא בטיל איכא בשהיותו לאו דאורייתא, וסיים שם לעיין בטיו"ד סי' צ"ח לדעת רש"י, פי' דס"ל בהיפוך מין במינו לא בטיל ובשאינו מינו טעם כעיקר לאו דאורייתא אלא דלא קיי"ל כרש"י בזה:

והנה בהיות עדיין הגאון מו"ה ברוך פרענקל זצ"ל אב"ד דק"ק לייפניק בחיים חיותו, אירע מעשה שהלשינו מלשינים אצל שרי המדינה דמעהרין שיהודים מוכרים חמצם בשטרות מבלי שטעמפל/חותמת/ חותם הקיר"ה, וכשבא הדבר לפני החסיד קיר"ה אמר הדבר ידוע שאין זה מו"מ של תגר אלא ענין דת רעליגיאהן ע"כ אין זה בחיוב שטעמפל, ועי"ז נולד קצת ספק בלב הגאון זצ"ל הנ"ל דמשמע דמדינא דמלכותא פסול השטר ההוא. ולבבי לא כן ידמה, כי השטר כשר הן בדין ישראל אם בא הגוי להוציא מקחו בדיינים הרי הוא שלו הן בדין או"ה, אלא שאז כשיתבענו בדאו"ה צריך לשלם תחלה השטעמפל, אך הקיר"ה בחסדו וישרנותו אמר שעל כיוצא בזה לא הטיל עול השטעמפל כיון שאין טעם הקונה ומוכר לדרך תגרים אלא להפקיע מאיסור חמץ ועל כזה לא הטיל עול מס השטעמפל:

אמנם מי שיש לו בהמות ורוצה שלא יפסידו בהכחשה כידוע דהפסד בהמה טהורה רב מהכיל אם תעמוד ח' ימים בלי פיטום הראוי לה, הדרך היותר טוב ליתנה לגוי לפטמה ולקצוב לו שכר יפה אם יחזיר לו הבהמה מפוטמת בטוב והוא יפטם במה שירצה בשעורים או אפילו במי י"ש של אורז שקורין רק וכדומה, ואם מפטמה אח"כ בחמץ מה לנו בזה ואין אנו נהנים מחמץ בפסח בזה:

אך גם אם ירצה למוכרה לנכרי כדרך שמוכרים חמץ, לית לן בה, וכן נוהגין עתה בכל המדינות, והגאון בעל ספר תבואות שור בחידושי לפסחים [כ"א ע"א] כתב בזה דברים מתמיהים כאשר הארכתי במק"א

Les mots du jour à apprendre :

Cadeau	מִתְּנָה
Bateau	סְפִינָה
Pendu, dépend	תְּלוּי

Programme du mercredi

L'étude aujourd'hui est dédiée à la réfoua chéléma de

Chimon ben Juliette et Juliette bat Marcelle

3. S'appuyer sur la vente Lékhath'ila

שם סעיף ד

רשאי ישראל לומר לאינו יהודי בשעה חמישית או קודם: עד שאתה לוקח חמץ במנה קח במאתים שמא אצטרך ואקחנו ממך אחר הפסח; אבל לא ימכור לו ולא יתן לו על תנאי, ואם עשה כן הרי זה עובר בבל יראה (שמות יג, יז) ובל ימצא (שמות יב, יט).

שולחן ערוך אורח חיים הלכות פסח סימן תמח סעיף ג

חמץ של ישראל שעבר עליו הפסח, אסור בהנאה אפילו הניחו שוגג או אנוס. ואם מכרו או נתנו לאינו יהודי שמחוץ לבית קודם הפסח, אף על פי שהישראל מכרו לאינו יהודי ויודע בו שלא יגע בו כלל אלא ישמרנו לו עד לאחר הפסח ויחזור ויתננו לו, מותר ובלבד שיתננו לו מתנה גמורה בלי שום תנאי, או שימכרנו לו מכירה גמורה בדבר מועט; אבל מתנה על מנת להחזיר לא מהני.

ב"ח אורח חיים סימן תמח

כתוב בתרומת הדשן בסימן קי"ט ראוי להורות לתת לגוי מחוץ לבית וכו' משמע שצריך שהחמץ עצמו יהא חוץ לבית וכ"כ במהרי"ל שלא יהא הישראל כמו נפקד בחמץ מן הגוי והב"י בשולחן ערוך (סע' ג) כתב ואם מכרו או נתנו לגוי שמחוץ לבית קודם הפסח וכו' ויש לטעות בלשונו שהקפידא היא שהגוי יהא מחוץ לבית שאינו משרת לישראל בביתו כי אז נראה כאילו לא יצא החמץ מרשות הישראל ואין להקפיד אם נשאר החמץ בבית הישראל אם לאו ואינו כן אלא כדפרישית:

ובמדינה זו שרוב משא ומתן הוא בין שרף ואי אפשר להם למכרם לגוי מחוץ לבית בפרט למחזיקים באורנד"א יש להתיר בענין זה שימכור לגוי כל החמץ שבחדר וגם החדר עצמו ימכור לגוי אלא כיון דקיימא לן דאין הגוי קונה קרקע אלא בשטר עם נתינת הכסף כדאיתא בפרק קמא דקידושין (יד ב) וטריחא מילתא לכתוב שטר גם אולי יעלה על דעת הגוי להחזיק בחמץ שלא להחזירו כיון שהשטר בידו ואיכא הפסד מרובה צריך שיהא מתנה עם הגוי ושיאמר לו אני מקנה לך גם החדר בכסף זה שאתה נותן לי אף על פי שלא כתבתי לך שטר על מכירה זו דאמירה זו מהני דקני לה וכדמשמע בחושן משפט סוף סימן קצ"ד (עמ' קצו) וכן פסק לשם בב"י (ד"ה וכל) ויהא נזהר שיאמר כן בתחלת המקח דאם לא כן ה"ל אמירה זו פטומי מילי (ב"מ סו א) להרא"ש (שם פ"ה ס' כז) כמ"ש בחושן משפט סימן ר"ז (עמ' רסז):

אליה רבה סימן תמח

(ז) שמחוץ לבית וכו'. פירש הב"ח [סעיף ב] שהחמץ יהא חוץ לבית שלא יהא ישראל כמו נפקד בחמץ מעכו"ם. והנחלת צבי [סק"א] כתב כשהוא בחדר מיוחדת או מחיצה גבוה עשרה סגי. וכן כתב הט"ז [סק"ד] דייחוד קרן זויות מהני. ומ"מ לכתחילה נראה אין להקל בחמץ גמור, דאין למכור לכותים אם החמץ בבית ישראל אף שמוכר לכותים הכל כדינא. אם לא כמ"ש הב"ח [...]

מעשה רב הלכות פסח (גר"א)

קפ. שלא למכור שום דבר חמץ כי אם מכירה עולמית: קפא. אחר הפסח אין ליקח מן השוק מה שאופין מקמח של ישראל ומשמרים וי"ש ושכר של ישראל כי המכירה גרוע ע"כ לא יקנה רק שיהא משל א"י או הקמח של ישראל אם אינו לתותה וי"ש ושכר של ישראל לא ישתה עד שיעשה מחדש:

Les mots du jour à apprendre :

Comme si	כְּאִלוֹ
Ail, aucun	שׁוּם
De deux choses l'une	מִמָּה נִפְשָׁךְ

Programme du jeudi

L'étude aujourd'hui est dédiée à la réfoua chéléma de

Chimon ben Juliette et Juliette bat Marcelle

שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ד סימן צה

בעניין מכירת חמץ אדר תשכ"ח לרב אחד.

הנה בדבר שאלתך אין סברא להחמיר אחר הפסח שלא לאכול חמץ שמכר חנוני ישראל לנכרי במכירת חמץ כנהוג שמא לא היתה המכירה בלב גמור, משום שהוא דברים שבלב שאינם דברים, ואנן סהדי ליכא אף בפושעים וכ"ש בסתם בני אדם דמה שיכולים לתקן שלא יעברו איסור הרי יש אדרבא חזקה דלא שביק היתרא ואכלי איסורא כדאמר רבא בחולין דף ד' ע"א, ואף אם נימא שבזה"ז ליכא חזקה מ"מ אנן סהדי לא הוי וממילא אף אם לא היה בלב גמור הוא דברים שבלב שאינו כלום לבטל המכירה.

ובענין היוצא מביתו קודם ל' יום לפסח ואין דעתו לחזור בתוך הפסח ויש לו חמץ ידוע בביתו אף שנחלקו בזה הפוסקים עי' מ"ב ס' תל"ו אות ה' אם צריך לבער מכל מקום בלא זה יצטרך למכור חמצו, דהא יהיו אסורין בהנאה כדאיתא ברמ"א שם /שו"ע או"ח ס' תל"ו/ שאוצר חיטים שיש בקרקעית הבור חיטים מחומצים אף שאין זקוק לבער וסגי בבטול יהיה אסור ליהנות מאותן חיטים כשיפנה האוצר בחמץ ידוע עיין שם משום שאפשר נתכוין לחזור ולזכות בהם אחר הפסח, עיין בח"י ס"ק ח' ובמ"ב ס"ק י"ז, וכ"ש בהלך בשיירא ולא"י שודאי יבא ויזכה בה, שלכן אף להמקילין יצטרך למכור כדי שיהיו מותרין לו בהנאה.

ולגבי בן אמעריקא שחמצו שם והוא בא"י, הנה מעיקר הדין הכל הולך אחר החמץ ואסור לזכות בו עד עבור יום טוב אחרון של פסח באמריקא שהוא כמו ז' שעות אחר א"י. אבל מ"מ בדיעבד אם זכה בו לאחר אחרון של פסח בא"י מותר בהנאה. וכן מסתבר אם הרב יקנה בחזרה כשכבר עבר יום הז' בנוא יורק שהוא רק מדרבנן מדין יום טוב שני, ואף אם יקנה הרב תיכף כשעבר יום הז' בארץ ישראל שבנוא יורק עדיין היא יום הז' דפסח מדאורייתא ויהי' אסור, יש לדון להקל מכיון שנמצא עתה בא"י שנגמר גם לבן חו"ל יום הז' בשקיעה דא"י שמעיקר הדין אזלינן בתרי', רק שראוי להחמיר לילך גם אחר החמץ ואין להחמיר אחר הפסח שחמץ שעבר עליו הפסח הוא מדרבנן. ידו המברכו. משה פיינשטיין.

שו"ת אור לציון חלק ג - הערות פרק ט - דיני מכירת חמץ הערה א

[...] והנה בדורות קודמים לא היה מנהג אצל בני ספרד שכל הקהילה תנהג לעשות מכירת חמץ, וכפי שנהגו כן בני אשכנז כמובא בשדי חמד אסיפת דינים מערכת חמץ ומצה סימן ט' אות ו', ולא היו מוכרים אלא מעטים ממש מתוך הקהילה, שהיה להם חמץ רב, ולא היו יכולים לגמור את כל החמץ לפני הפסח. (וראה גם בשדי חמד שם אות כ'). וגם הם כשמכרו היו מוציאים החמץ מביתם ונותנים לנכרי. וראה במ"ב שם ס"ק י"ב. או שהיו נותנים את החמץ בחדר וסוגרים אותו ונותנים המפתח לנכרי הקונה [...]

וכבר כמה אחרונים פקפקו במכירת חמץ הכללית מחשש הערמה בדאורייתא, שיש חשש חסרון סמיכות דעת בקנין, ובעיקר באופן הכללי שנעשה. וראה בזה במחצית השקל שם ס"ק ד' ובשו"ת שואל ומשיב ח"ב סימן ע"ז. וראה באורך בשדי חמד שם סימן ט' אות ו'.

ואולם המנהג להקל בזה, ורוב הציבור מוכר את החמץ לנכרי, ולא חוששים לחסרון בסמיכות דעת, וכדעת החת"ס בחאו"ח סימן ס"ב וחיו"ד סימן ש"י ובשדי חמד שם. וראה גם בספר אור לציון שביעית במבוא הספר ענף ג' אות ב'. וכיון שהמנהג כן אפשר לסמוך לכתחילה על מכירת חמץ הכללית הנהוגה כיום, ובלבד שעשה מחיצה לחמץ, [...]

ואולם כיון שיש פקפוקים בעיקר המכירה כפי שהיא נהוגה היום, וכמו שנתבאר לעיל, כדאי יותר לגמור את כל החמץ לפני הפסח, ולא להזדקק למכירה. ורק מי שיש לו כמות גדולה של חמץ, וכמו בעל מכולת וכדומה, כיון שמדינא מועילה המכירה, ורק ממידת חסידות יש להמנע מכך, יוכל לסמוך על המכירה, ויסגור את החמץ וכמו שנתבאר. (וראה גם באליה רבה שם שכתב, שאין להקל אלא למי שמשאו ומתנו בכך. וראה גם בנשמת אדם מכירת חמץ סימן ח'). וראה לעיל בפרק ז' בבאורים לתשובה ט' לענין חובת בדיקה לבעל חנות שמוכר את חמצו.

ועל כל פנים כל זה בחמץ בעין שאסור בשהיה בפסח, ואף במוצרים שהם ספק חמץ, כגון ממתקים וכדומה, אבל דברים שאין בהם איסור שהיה, וכמו שנתבאר לעיל בפרק ח', ע"ש יכול לכתחילה להשהותם להלן בדיני תערובת חמץ [...]

ועוד נראה, שיש דוקא עדיפות למי שגומר את חמצו לפני הפסח, שלא יעשה מכירת חמץ, והוא כדי שלא יכנס לחשש בל יראה ובל ימצא. שהרי כיון שמוכר את החמץ שאולי נשאר ברשותו, א"כ כשהוא מבטל את החמץ, אינו מתכוין לבטל את החמץ שהוא מוכר לנכרי, (ראה פרמ"ג בסימן תמ"ח א"א ס"ק י' ובסדר מכירת חמץ שבסוף הלכות פסח להגר"ז ובשו"ת חת"ס או"ח סימן ס"ב. וראה עוד בקצוה"ח סימן קצ"ד ס"ק ג' ובמקור חיים סימן תמ"ח ס"ק ה'), והרי מצוי שיהא חמץ זה פחות משהו פרוטה שלא חלה עליו המכירה, ומאידך פעמים שיש בו שיעור כזית שעובר עליו בשהיה, ונכנס לחשש בל יראה, (ראה מה שנתבאר בזה לעיל בפרק ז' תשובה י"ט לענין היוצא מביתו קודם הפסח), ולכן יש מקום להעדיף בכהאי גוונא שלא למכור את החמץ.

Les mots du jour à apprendre :

Comme c'est l'habitude	כְּנֵהוּג
Nous sommes témoins	אָנן סְהָדִי
Forte, Force de loi	חֲזָקָה

Biographies:

Levouch – לבוש

Rabbi Mordeh'ai Yafé est né en 1530 à Prague. Il compte Rachi et Hillel parmi ses ancêtres et est élève Mouvhak du Rama, il étudia aussi auprès du Maharshal. Très grand érudit, il étudia aussi la philosophie, l'astronomie et les mathématiques, ainsi que la Kabala, domaines qui auront une place dans son ouvrage. Il fut nommé Rav dans plusieurs villes comme Prague, Grodno, Lublin (où il devient l'un des dirigeants du Conseil des Quatre Terres) et Pozen, où il restera Grand Rav jusqu'à son décès en 1612.

Après la parution du Choulh'an Aroukh qu'il estima trop succinct, il décida d'écrire son ouvrage le levouch Malkhout, organisé autour du Tour et qui offrirait plus d'explications, tout en mettant davantage en avant le Minhag Ashkenaz. Son importance fut telle que des grands commentaires sont apparus ultérieurement, comme le Elia Zouta et le Elia Raba régulièrement rapportés en référence Halah'ique.

Iguerot Moshé - אגרות משה

Le Rav Moshé Feinstein est né à Uzda en Russie en 1895. Son père est le Rav David Feinstein, Rav de Uzdan et descendant de l'éminent Rabbi Yom Tov Lipman, auteur du Tosfot Yom Tov. Il étudie avec son père et aussi dans les Yeshivot de Sloutsk, Shklov et Amstislav, avant d'être nommé Rav de Lubań où il sert pendant seize ans. Sous la pression croissante du régime soviétique (qui confisque et détruit une de ses premières œuvres, y compris un commentaire sur le Yeroushalmi), il déménage avec sa famille à New York en 1936 où il demeure le reste de sa vie. À son arrivée, il devient le Rosh Yeshiva de la Yeshiva Metivtha Tifereth Yerushalaim. Plus tard, il établit une branche de la Yeshiva à Staten Island à New York, maintenant dirigée par son fils, le Rav Reuven Feinstein. Son autre fils, le Rav David Feinstein, dirige celle de Manhattan. Il préside l'Union des Rabbins orthodoxes des États-Unis et du Canada, ainsi que le Moetsset Gedolei HaTorah de l'Agoudat Israel des États-Unis des années 1960 jusqu'à sa mort. Il a également tenu un rôle de leadership pour le "Israël H'inoukh Atzmā". Eminent talmudiste et décisionnaire, il est considéré par beaucoup comme le Gadol Hador aux Etats-Unis particulièrement, y compris par le Rav Yaakov Yisrael Kanievsky (le "Steipler"), le Rav Aharon Kotler, le Rav Yaakov Kamenetsky et le Rav Yossef Shalom Eliashiv, même si plusieurs d'entre eux sont bien plus âgés que lui.

La plus grande notoriété du Rav découle de toute une vie passée à répondre aux questions de Halakha qui lui ont été sans cesse posées par les Juifs du monde entier. Il écrit environ deux milliers de réponses dont la plupart sont liées à la pratique juive dans l'ère moderne. Le Iguerot Moshe est un responsa de huit volumes, étudié par toutes les sommités rabbiniques du monde entier.

Le Rav décède aux Etats-Unis le 23 mars 1986. On dit que ses funérailles en Israël furent les plus importantes depuis l'époque de la Mishna. On estime que 300 000 personnes ont participé à ses obsèques qui se sont tenues le jour de Chouchan Pourim 5746. Le Rav Shlomo Zalman Auerbach, qui est lui-même considéré comme un géant de la Torah, refuse de faire son éloge en disant: « Qui suis-je pour faire son éloge? « J'ai étudié ses livres, j'étais son talmid (élève) ».

Liste des 86 Sougiot étudiées sur Matmidim

Sougiot de Brah'ot

1. Birkot Hatorah
2. Choméa Kéoné
3. Arévout
4. Kavana dans le Chema
5. Position pour le Chema
6. Méah Brah'ot
7. Amen Yetoma
9. Les quantités pour les Brah'ot
10. Les Brah'ot de consommation
11. Brah'a Chééina Tsrih'a
12. Ikar Vétafel
13. Méein Chaloch

14. Brah'a sur un interdit
15. Anigrone
17. Birkat Haguefen
18. Natei Inchei
19. Birkat Haréah'
22. Les jus
23. Trima
24. Pat Kisnin (1)
25. Pat Kisnin (2)
26. Les Apéritifs
- 27-31 Zimoun
32. Tefilat Haderekh

- 33 -34. Birkat Hagomel
38. Chéhéh'éyanou sur un nouveau fruit
39. Chéhéh'éyanou sur un nouveau Keli
40. Chéhéh'éyanou sur les Mitsvot
41. Hatov Véhamétiv sur le vin
42. Cheva Brah'ot (1)
43. Cheva Brah'ot (2) – Panim H'adachot
46. Birkat Halevanah
- 47-49. H'azarat Hachats'

Sougiot sur les H'aguim

- Hanouka**
8. Emplacement de la Hanoukia
  44. Ner Ich oubeto
  45. Ner Ich oubeto (2)

- Pourim**
16. Michloah' Manot et Matanot Laevyonim
  85. Zakhor et Méh'iyat Amalek

- Pesssah**
20. Biour H'amets
  58. Bedika des miettes
  86. Vente du Hamets

- Sefirat Haomer**
21. Un seul grand compte

- Roch Hachana**
35. Les trois Livres

- Soukot**
36. Mitstaer

Sougiot générales

37. Bal Tossif
50. Tokh Kédé Dibour
- 51-52. Ein Chaliah' Lidvar Avera
53. Mitsva bo yoter Mibichlouh'o

54. Mitsvot lav lihanot nitanou
- 55-56. Mitsvat Assei Chehazman grama

57. Zerizim makdimim lemitsvot
71. 72. Haossek Bamitsva Patour Minhamitsva

Chabbat – Meleket Mah'chevet

59. 60. 61. Mit'assek
62. 63. 64. Davar Chééno Mitkaven

65. à 68. Psik Réchek
69. 70. Melakha chééina tsrikha légoufah

75. 76. 77. 78. 79. Grama
80. Chinouy

Hachkafa- pensée juive

- 81 à 84. Tsaar Baalei Haim

Yorei Dé'ah

73. 74. Maaser sur les gains